Johdanto lasten hyvään kohteluun Sospron lastenkodeissa

Tämä suunnitelma on laadittu yhteistyössä Kajastuksen koko henkilöstön ja sinne sijoitettuna olevien lasten kanssa. Suunnitelma kertoo, miten Kajastuksessa tuetaan sijoitettujen lasten itsemääräämisoikeutta sekä vahvistetaan avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja yksikön toimintatavoista arjessa. Tämän suunnitelman laatimista ohjaa Sospron yhteinen Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma ohje.

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma (Lsl 61b§)
Kajastus

1. Lapsen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, tukeminen ja ylläpito

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa niitä asioita, joista sinä olet mukana itse päättämässä ja jotka liittyvät juuri sinun elämään. Sinun mielipiteesi on meille tärkeä ja sillä on merkitystä! Meillä asuu eri ikäisiä lapsia ja se pitää ottaa huomioon meidän toiminnassa. Meillä saa nuorinkin lapsi kertoa, mikä hänelle on tärkeää ja mistä asioista hän haluaa puhua. Ihan pienetkin saavat jo vaikuttaa meillä tapahtuviin asioihin ja meille on tosi tärkeää, että jokaiselle lapselle, myös sinulle, tulee sellainen olo, että olet saanut puhua ja kertoa, mitä sinulle kuuluu ja miltä sinusta tuntuu.

Meille Kajastuksessa on tärkeää se, että sinä ymmärtäisit, mitä itsemääräämisoikeus tarkoittaa. Sinun omaohjaajasi keskustelee siitä kanssasi. Me tiedämme, että Itsemääräämisoikeus on sanana tosi vaikea ymmärtää ja siksi haluamme kertoa siitä tässä Hyvän kohtelun suunnitelmassa.

Pyrimme aina tekemään päätökset yhdessä sinun kanssasi. Joskus joudumme kuitenkin aikuisina puuttumaan asioihin ja tekemiseen sinun tai jonkun toisen turvallisuuden takaamiseksi, ja se ei aina ole sinusta kauhean mukavaa. Meidän tehtävä on kertoa sinulle ja muille lapsille, millaisia ne tilanteet voivat olla. Muista myös, että jos sinulle herää kysymyksiä asiasta, juttele niistä rohkeasti meille aikuisille.

Itsemääräämisoikeutta on käsitelty Kajastuksen yhteisökokouksessa lasten kanssa ja käsittelemme sitä melkein joka kerta. Muistathan kertoa meille, jos sinulle tulee mieleen jotain, mitä alat miettimään ja jotain, mitä ihmettelet.

- Sinulla on oikeus päättää, ketkä ovat kavereitasi. Kaverit saavat tulla Kajastukseen ja sinä saat käydä kavereilla kylässä. Näistä on kuitenkin hyvä sopia aina ohjaajan kanssa. Joskus meillä voi olla sellaista yhteistä toimintaa, mihin sinunkin on hyvä osallistua ja silloin joutuu ehkä kaveritapaamista vähän siirtämään.
- Sinulla on oikeus omiin mielipiteisiisi, uskontoosi ja arvoihisi. Sinä saat esimerkiksi olla eri mieltä ohjaajien kanssa asioista ja me aina jutellaan niistä.
- Sinulla on oikeus päättää omasta ulkonäöstäsi, esimerkiksi miten pukeudut ja millaiset hiukset sinulla on. Ohjaaja voi kuitenkin auttaa sinua esimerkiksi miettimään, että sinulla on talvella tarpeeksi lämpimiä vaatteita.
- Sinulla on oikeus päättää, millaista musiikkia kuuntelet. Musiikkia saa kuunnella omassa huoneessa. Joskus ohjaaja saattaa pyytää sinua esimerkiksi pistämään musiikkia vähän hiljaisemmalle, jos se häiritsee toista lasta. Yhdessä voidaan pohtia sitä, milloin on hyvä hetki kuunnella musiikkia oikein kovaa.

- Sinulla on oikeus päättää, miten käytät viikko- tai kuukausirahasi. Tässäkin asiassa ohjaaja saattaa joskus neuvoa sinua ja miettiä sinun kanssasi yhdessä, mihin rahoja on järkevä käyttää. Ohjaaja ei saa kuitenkaan päättää sinun puolesta.
- Sinulla on oikeus päättää, mitä harrastat ja mahdollisuus kokeilla erilaisia harrastuksia. Jos olet esimerkiksi tykännyt tanssia tai pelata jalkapalloa, ennen kuin olet muuttanut meille, niin saat jatkaa sitä harrastusta. Aina ei ole kuitenkaan pakko harrastaa mitään ja me ymmärrämme senkin oikein hyvin.
- Sinulla on oikeus yksityisyyteen. Ohjaajan ei tarvitse tietää kaikkia sinun asioita, ellei asia merkittävästi heikennä sinun hyvinvointia. Sinulla on oma huone, johon muilla ei ole asiaa ilman sinun lupaa. Huoneen oven saa laitettua lukkoon siten, että huone aukeaa sisältäpäin. Ohjaajilla on avain jokaisen huoneeseen, mutta ohjaajat koputtavat ja tulevat huoneeseen vain luvan kanssa. Poikkeuksena, jos ohjaajalle ilmenee huoli nuoresta
- Sinulla on oikeus vaikuttaa oman huoneesi sisustukseen. Jos sinä haluat tuoda jotain mukavia asioita vanhasta paikasta, niin saat tuoda. Kerrothan meille myös, jos haluaisit jonkin erityisen värisen tyynyn tai peiton. Tärkeintä on se, että viihdyt huoneessasi ja jaksat pitää huolen siisteydestä. Toki siinäkin autamme, jos haluat.
- Sinulla on oikeus puhelimeen ja puhelinliittymään pitääksesi itse yhteyttä läheisiisi esimerkiksi soittamalla ja viestittelemällä. Jos sinulla ei ole puhelinta, me hankimme sinulle sellaisen. Mietimme yhdessä, millainen puhelin on hyvä juuri sinulle. Emme välttämättä osta kaikista kalleinta puhelinta, mutta ostamme sellaisen, millä yhteydenpito sujuu.
- Sinulla on oikeus pitää yhteyttä sosiaalityöntekijääsi, esimerkiksi viestillä, soittamalla ja tapaamalla häntä. Sinun ei tarvitse kertoa meille, millaista asiaa sinulla on hänelle. On tosi tärkeä, että sinulla on sellaisia aikuisia ihmisiä sinun elämässä, jotka pitävät sinusta huolen ja että sinä olet heihin säännöllisesti yhteydessä. Sosiaalityöntekijä on juuri sellainen tärkeä ihminen. Hänen ajattelee aina sinun parastasi.
- Sinulla on mahdollisuus osallistua yhteisökokouksiin ja meidän yhteiseen toimintaan. On myös kiva, jos ehdotat jotain sellaisia juttuja, mitä voimme yhdessä tehdä. Meidän mielestä on aina mukava tehdä sellaisia asioita, mistä lapsetkin tykkäävät.
- Sinulla on oikeus osallistua sinua koskevien suunnitelmien tekoon ja neuvotteluihin yhdessä ohjaajien kanssa. Ne suunnitelmat liittyvät usein siihen, miksi sinä asut meillä. Meistä on myös tärkeä, että sinä kerrot meille, miten sinä itse koet, miten asiat ovat sujuneet ja miten sinä toivoisit niiden sujuvan.
- Sinulla on mahdollisuus osallistua sinusta kirjaamisen, niin halutessasi. Me kirjoitamme joka päivä asioita tietokoneelle ja kerromme esimerkiksi, miten sinun päiväsi on sujunut. Sinä saat kertoa myös, miltä se päivä on sinusta tuntunut.

Muut lapset ovat kertoneet yhteisökokouksessa muun muassa itsemääräämisoikeudesta seuraavaa:

”Saan olla läsnä, kun omista asioista puhutaan.”

”Saa olla vihainen ihan rauhassa.”

”Saa osallistua palavereihin.”

2. Hyvä hoito ja kasvatus

Meillä Kajastuksessa sinua on tarkoitus hoitaa ja kasvattaa hyvin, ja niin, että sinulla on turvallinen olo. Käytössämme on yhteiset toimintamallit eli säännöt, jotka koskevat meitä kaikkia täällä, niin aikuisia, kuin lapsia. **Meillä Kajastuksessa toimitaan näin:**

- Kaikkia ihmisiä kohdellaan nätisti. Puhutaan ystävällisesti, ei kiusata, ei haukuta.
- Jokainen käy koulua, tai opiskelee mahdollisuuksiensa mukaan.
- Omat huoneet ja yhteiset tilat pidetään siistinä.

Ohjaajat ja sinä ette välttämättä ole aina samaa mieltä siitä, mitä kulloinkin tarvitset tai mikä on sinun etusi mukaista. Sinun mielipiteesi pyritään ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin, kuitenkin niin, että ohjaajat eivät salli sinulle tapahtuvan pahoja asioita tai salli sinun vahingoittaa itseäsi tai muita. Alla on esimerkkejä meidän hyvästä hoidosta ja kasvatuksesta. Esimerkit on aikuisten ja lasten yhdessä miettimiä asioita. Hyvää hoitoa ja kasvatusta on käsitelty yhteisökokouksessa yhdessä lasten kanssa.

- Ohjaajat ajattelevat, puhuvat ja kirjoittavat sinusta hyvää. Meidän mielestä kaikissa lapsissa on niin paljon hyvää. Sinusta saa tuntua joskus pahalle ja olet silti hirmuisen tärkeä ja arvokas.
- Meillä on erilaisia tapoja toimia erilaisissa tilanteissa. Sovimme niistä usein yhteisökokouksissa. Siksi on tärkeää, että sinäkin osallistut niihin ja kerrot meille, mikä on sinun mielipiteesi asioihin. Jokainen päivä on erilainen ja ohjaajat pyrkivät huomioimaan kaikki lapset parhaan kykynsä mukaan. On kuitenkin tärkeä keskustella asioista yhdessä ja niin, että lapset saavat sanoa oman mielipiteensä asioihin. Kyseessä voi esimerkiksi olla nukkumaanmenoaika, musiikin kuuntelu ja yhteiset peliajat.
- Me voimme sopia myös juuri sinulle sopivan tavan toimia ja tehdä asioita päivän aikana. Jokaisella lapsella voi olla esimerkiksi mahdollisuus käydä ulkoilemassa vähän eri aikoihin. Isommat lapset saavat yleensä valvoa vähän myöhempään. Me ymmärrämme sen, että jokaisella lapselle on tärkeää saada tehdä asioita omalla tavalla. On kuitenkin tiettyjä asioita, mitkä teemme yhdessä. Esimerkiksi aamupala ja ruoka sekä iltapala meillä on aina samaan aikaan.
- Meillä ei hyväksytä kiusaamista tai syrjimistä. Niihin puututaan heti, jos huomaamme sellaista. Niistä jutellaan yhdessä ja mietitään, miksi sellaista tapahtuu ja miten tehdään sovinto.
- Meillä sinua ei nöyryytetä, alisteta tai kohdella muuten huonosti. Nämäkin on vähän vaikeita asioita ymmärtää, mutta jos sinulle tulee paha mieli toisen lapsen käytöksestä, niin kerrothan heti jollekin aikuiselle. Meillä ei myöskään ohjaajat saa koskaan kohdella lapsia huonosti. Joskus, jos aikuinen joutuu kieltämään sinulta jotain, niin se ei välttämättä tarkoita huonoa käytöstä. Joskus siinä voi olla kyse siitä, että aikuisella on kova huoli sinusta. Näistä asioista me jutellaan kuitenkin aina yhdessä.
- Meillä puhutaan toisille aina kauniisti ja pyritään muutenkin noudattamaan hyviä käytöstapoja. Joskus, jos itsellä on paha mieli ja haluaisi sanoa toiselle hölmösti, niin

kannattaa jutella ohjaajan kanssa ja miettiä, miten siitä pahasta mielestä pääsee eroon ilman, että puhuu toiselle rumasti tai tekee muuten jotain hölmöä.

- Ohjaajat ovat täällä sinua varten ja he toimivat yhteistyössä kanssasi, ei sinua vastaan.
- Meillä sinulla on kaksi omaohjaajaa ja omaohjaajien tehtävä on viettää kanssasi aikaa ja luoda sinuun hyvä ja merkityksellinen suhde. Sinä saat luottaa näihin sinun omiin aikuisiin ja he tekevät varmasti parhaansa, että sinulla olisi mahdollisimman hyvä olla.
- Meillä tykätään täällä kaikista lapsista ja joskus se näkyy niin, että meillä halataan paljon ja puhutaan kaikille tosi nätisti. Jos et tykkää, että sinuun kosketaan, niin on tosi tärkeä, että kerrot siitä meille.
- Meillä voidaan käyttää yksilöllisiä kannustimia, kuten tarralistoja tai rastipolkuja, sinun tukemiseesi ja motivoimiseesi. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos sinulle on vaikea tehdä jotain asiaa (pestä hampaat, herätä kouluun), niin kannustamme sinua pienillä palkinnoilla. Joskus se ärsyttävä asia ei ole niin paha, kun tietää, että siitä saa jonkun mukavan pienen palkinnon.
- Sinä saat osallistua oman arkesi suunnitteluun, esimerkiksi toiveruuat, päiväohjelma ja yhteinen tekeminen. Kestää aina hetken aikaa, ennen kuin oppii tuntemaan uuden ihmisen. Tästäkin syystä on hirmuisen tärkeä, että sinä kerrot meille, mistä asioista sinä pidät ja mistä asioista et pidä.
- Ja vielä yksi tärkeä asia: Sinä olet meidän vastuulla, kun asut Kajastuksessa. Siksi on tärkeä ilmoittaa ohjaajille ja yhdessä sopia asiasta, kun aiot poistua Kajastuksen alueelta.

Lapset ovat kertoneet yhteisökokouksessa mikä on heidän mielestään hyvää kohtelua:

” Toisen auttaminen, jos tarvitsee apua.”
”Ei jäisi yksin rajareiden aikana.”
”Yritetään ymmärtää.”
”Saan yksityisyyttä/ omaa rauhaa.”
”Kuunnellaan kun toisella asiaa.”
”Se, että ei suutu kun käyttäytyy hölmösti, vaan kuuntelee ja auttaa.”
”Saa rauhaa, mut ei liikaa.”
”Se, että annetaan esim. haleja kun on paha olo mut annetaan myös omaa tilaa.”
” Ollaan yhdessä, pidetään seuraa.”
”Tsemppaaminen silloin kun on huono olo ja vaikka ei pystyisi ratkaisee ongelmaa mutta silti on vaan tukena.”
”Että voi olla vaan sohvalla ja ohjaajat juttelee ja piristää.”
”Minun mielipiteet otetaan huomioon.”
”Kuunnellaan toista keskeyttämättä.”
”Ystävällisyys.”

3. Mitä ovat rajoitustoimenpiteet

Vain huostaanotettuja tai kiireellisesti sijoitettuja lapsia voidaan rajoittaa rajoitustoimenpitein. Jos sinä olet muuttanut meille ja sinä olet avohuollon sijoituksella, niin nämä rajoitustoimenpiteet eivät koske sinua.

Rajoitustoimenpiteet ovat sellaisia toimenpiteitä, että ohjaajat joutuvat puuttumaan asioihin sinun elämässäsi. Se voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ohjaajat ottavat sinulta puhelimen pois vähäksi aikaa. Ohjaajilla pitää aina olla hyvä syy, miksi he tekevät niin. Me täällä Kajastuksessa emme tee koskaan sitä sen takia, että olemme ilkeitä tai että se olisi meistä hauskaa. Meillä pitää aina olla joku tärkeä syy siihen ja yleensä se on se, että meillä on iso huoli sinusta. Meidän pitää aina myös jutella siitä päätöksestä sinun kanssasi ja sinulla on oikeus kertoa meille, mitä mieltä sinä itse olet rajoitustoimenpiteestä. Sinä saat olla myös eri mieltä ja meidän on tosi tärkeä kuulla se sinulta. Jos olet eri mieltä, niin sinä saat tehdä joissakin tilanteissa myös valituksen meidän tekemästä päätöksestä. Näistä asioista ohjaaja kertoo sinulle tarkemmin, jos haluat jutella.

Rajoitustoimenpiteitä käsitellään yhdessä lasten kanssa yhteisökokouksissa.

Lapset ovat kertoneet rajoitustoimenpiteistä muun muassa seuraavaa:

”Kyl mä sen ymmärrän, että se on suojaamiseksi.”

” Yleensä ne on perusteltuja.”

Luettelo Kajastuksessa käytettävistä rajoitustoimenpiteistä:

- Yhteydenpidon rajoittaminen 62§
- Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa 65§
- Henkilöntarkastus 66§

- Henkilönkatsastus 66 a§
- Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen 67§ 1.-3.mom
- Lähetysten luovuttamatta jättäminen 67§ 4.mom.
- Kiinnipitäminen 68§
- Liikkumisvapauden rajoittaminen 69§
- Lapsikohtainen arviointi 74§

Tällä QR-koodilla pääset lukemaan THL-sivustolta lisää rajoitustoimenpiteistä. Voimme keskustella ja käydä niitä yhdessä läpi, mikäli sinua jää niissä jokin mietityttämään.

3.1 Miten Kajastuksessa varmistetaan lasten ja aikuisten turvallisuus rajoittamistilanteissa

Rajoitustoimenpiteiden yhteydessä pyritään varmistamaan sekä sinun että muiden lasten ja ohjaajien turvallisuus. Alla asioita, joita sinun on hyvä tietää:

- Meillä kaikki ohjaajat ovat koulutettuja toimimaan yllättävissä tilanteissa, joihin saattaa liittyä rajoittamista. Ohjaajat tuntevat lainsäädännön, rajoittamisen käytännöt ja toimivat niiden mukaisesti.
- Meillä aikuiset eivät koskaan satuta sinua tai muita lapsia tahallaan. Joskus, jos on oikein paha olla ja tulee sellainen olo, että tekee mieli tönäistä toista tai heittää jollakin tavaralla, niin aikuiset saattavat ottaa syliin tai kiinnipitoon, mutta vain siksi ajaksi, kun tilanne niin vaatii. Ohjaajilla on koulutus, miten tämä kiinnipito tapahtuu ja niissä tilanteissa ohjaajat tietävät tarkoin, miten pitää toimia.
- Meillä on kaikissa työvuoroissa aikuisia ja niitä pitää olla riittävä määrä. Se määrä saattaa vaihdella sen mukaan, onko päivä vai yö.
- Kaikilla aikuisilla on kokemusta lapsista, jotka asuvat lastenkodissa. Ohjaajat tietävät myös, että aina ei jaksa olla hyvällä tuulella. Ohjaajat osaavat suhtautua sinuun ja muihin lapsiin näissä tilanteissa ymmärtäväisesti.

- Meidän ohjaajilla on paljon erilaisia koulutuksia, joista voimme kertoa sinulle lisää, mikäli haluat kuulla. Meillä työskentelee esimerkiksi sosionomeja ja sairaanhoitajia sekä lähihoitajia, jotka ovat kouluttautuneet esimerkiksi: Turvalliseen lääkehoitoon, haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisyyn ja hallintaan, neuropsykiatriseen valmennukseen, ART-ohjaukseen, vuorovaikutukseen ja ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan
- Joissakin tilanteissa ohjaaja voi pyytää sinua hetkellisesti siirtymään toiseen tilaan tai omaan huoneeseen, jos on mahdollista, että aikuiset joutuvat rajoittamaan toista lasta ja aikuiset arvioivat, että on turvallisempi, jos siinä ei ole muita lapsia. Yksin ei tarvitse koskaan olla, ohjaaja voi tulla kanssasi huoneeseen, jos niin haluat.
- Meidän ulko-ovi voi joskus olla lukittuna, jos sinun tai toisen lapsen turvallisuus sitä vaatii. Ohjaaja on kuitenkin aina paikalla päästämässä ulos, jos rajoitus ei koske sinua. Oven lukitsemisesta pidetään kirjaa ja ovea ei pidetä lukittuna ilman hyvää ja perusteltua syytä. Aina emme voi kuitenkaan kyseistä syytä sinulle kertoa.
- Meillä turvallisuudesta huolehtii aina meidän omat ohjaajat. Joskus saattaa olla kuitenkin sellainen tilanne, että joudumme soittamaan ambulanssin tai poliisin paikalle. Sellaisissa tilanteissa voi olla ihan hyvä mennä vaikka omaan huoneeseen ja ohjaaja tulee sinun kaveriksi. Ne tilanteet voivat tuntua pelottavilta ja siksi ohjaajat haluavat keskustella niistä ehkä vielä myöhemmin.
- Keittiön ovi meillä on aina auki, ellei ole jokin erityinen syy, että se on hetkellisesti lukittuna. Silloinkin meidän tehtävä on kuitenkin huolehtia siitä, että kaikilla lapsilla on riittävästi ruokaa. Keittiössä meillä on aina kaikki veitset ja muut terävät esineet lukkojen takana, samoin kuin kaikki pesuaineet. Tämän ovat aikuiset sopineet yhdessä. Esimerkiksi veistä ja saksia saa käyttää aikuisen seurassa.
- Ohjaajat keskustelevat kanssasi mahdollisten tilanteiden jälkeen, joissa olet itse ollut rajoittamisen kohteena, tai joita olet nähnyt. Tarkoituksena on varmistua siitä, että asia ei jää painamaan sinua. Joskus ne tilanteet voivat tuntua kurjalle ja siksi niistä on tärkeä puhua.

3.2 Miten Kajastuksessa pyritään ennaltaehkäisemään rajoitustoimenpiteiden käyttöä

Kanssasi tehdään ja päivitetään kolmen kuukauden välein tuki- ja turvallisuussuunnitelma. Suunnitelma on sellainen, missä kerrotaan tarkoin, mitkä asiat saattaisivat johtaa kohdallasi mahdolliseen rajoittamisen tarpeeseen. Esimerkiksi, mitkä asiat saavat sinut hermostumaan tai millaisissa tilanteissa sinun tekee mieli karata etkä halua ilmoittaa kenellekään, missä olet. Kyseisessä suunnitelmassa pääset itse kertomaan, mikä voisi tilanteessa auttaa ja miten ohjaajien kannattaisi toimia, että tilanteesta päästäisiin eteenpäin ilman rajoittamista ja että sinä tuntisit olosi turvalliseksi.

Ohjaajat pyrkivät puuttumaan jo pieniin merkkeihin siitä, että sinulla on huono olla. Näin ennaltaehkäistään asioiden muuttumista isommiksi ja mahdollisesti rajoittamista vaativiksi. Älä siis ihmettele, kun kyselemme, miten voit tai mitä sinulle kuuluu. Kyse ei ole kyttäämisestä, vaan kyse on aidosta uteliaisuudesta ja välittämisestä. Tavoitteenamme on, että homma toimisi niin hyvin,

että rajoitustoimenpiteitä ei tarvittaisi. Olet meille tärkeä! Me haluamme tuntea sinut mahdollisimman hyvin ja me haluamme olla sellaisia aikuisia, kehen sinä voit luottaa.

3.3 Miten Kajastuksessa käytetään rajoitustoimenpiteitä

Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen on tarkoitettu tilanteisiin, joissa sinun tai jonkun toisen turvallisuus, terveys tai tavarat ovat vaarassa. Rajoitustoimenpiteitä on lueteltu tuolla aikaisemmin ja ne ovat sellaisia, mitä voimme käyttää Kajastuksessa, jos meillä on huoli sinusta tai toisesta lapsesta. Meidän tulee aina keskustella toimenpiteistä sinun kanssa ja kuulla sinun mielipiteesi asioihin.

Rajoitustoimenpide voi olla käytössä vain silloin, kun aikuisilla on huoli sinusta tai toisista ihmisistä, esimerkiksi jos jokin asia uhkaa sinun tai ohjaajan turvallisuutta, jos sinun terveys tai kasvu on vaarassa. Tuttuja rajoitustoimenpiteitä meillä ovat “LVR”, “haltuunotto” ja kiinnipito.

Rajoitustoimenpiteitä tehtäessä ohjaajien tulee aina varmistaa se, että rajoitustoimenpide perustuu lastensuojelulakiin. Lastensuojelulaki on laki, jossa määritellään hyvin tarkoin, millaisia rajoitustoimenpiteitä voidaan tehdä. Yleensä näitä asioita keskustellaan jo asiakassuunnitelmapalavereissa, missä on läsnä myös sinun sosiaalityöntekijä ja sinun läheiset.

Sen jälkeen, kun ohjaajat ovat tehneet päätöksen, että tilanteesta ei selvitä turvallisesti ilman rajoitustoimenpidettä (esimerkiksi puhelin pitää ottaa hetkeksi pois tai sinun liikkumista ulkona pitää rajoittaa niin, että liikut vain aikuisen kanssa), niin siitä tehdään kirjallinen päätös, rajoituspäätös. Siinä päätöksessä kerrotaan, mitä on tapahtunut, kuka on tehnyt päätöksen, millainen se on ja kauanko se kestää. Sinä saat lukea päätöksen ja päätökseen kirjataan myös, että sinua on kuultuasiasta ja mitä mieltä sinä olet ollut. Myös läheisesi mielipide rajoitustoimenpiteeseen kirjataan ylös.

Sen jälkeen, kun on tehty rajoitustoimenpide ja siihen liittyvä rajoituspäätös, meidän pitää miettiä yhdessä sinun kanssasi, miten rajoitustoimenpide on vaikuttanut sinuun. Tarkoitushan on aina se, että sinä voisit paremmin. Tätä pohdintaa kutsutaan nimellä Arviointi. Siitä pitää tehdä myös kirjallinen merkintä ja sinne tulee kirjata, miten sinä olet kokenut rajoitustoimenpiteen merkityksen ja mitä mieltä aikuiset ovat. Arviointia pitää tehdä usein ja sitä voi tehdä sitä, vaikka joka päivä.

Rajoitustoimenpiteen kestolle on yleensä arvioitu aika. Se voi olla esimerkiksi niin, että ulkona liikkumista on rajattu seitsemän vuorokauden ajan. Tuossa aikaisemmin puhuttiin siitä arvioinnista. Sen merkitys on myös sellainen, että jos esimerkiksi kolmen vuorokauden kuluttua todetaan, että tilanne on muuttunut ja rauhoittunut paljon, niin se rajoitustoimenpide voidaan lopettaa ja sen ei tarvitse kestää sitä seitsemää vuorokautta. Tämä sovitaan kuitenkin aina yhdessä ohjaajien ja sosiaalityöntekijäsi kanssa.

Alla vielä huomioita asiasta ja tärkeitä muistaa:

- Sinua ei koskaan rangaista rajoitustoimenpiteellä! Sinusta voi joskus tuntua, että me emme ole ymmärtäneet sinua ja että rajoitustoimenpide on vain rangaistus. Sinun on kuitenkin tärkeä ymmärtää, että rangaistus se ei saa olla ikinä ja sen perusteena saa olla vain huoli sinusta ja tarve turvata sinun tai toisen elämää.
- Ohjaajat keskustelevat kanssasi siitä, mitä hyötyä rajoitustoimenpiteestä on.
- Rajoitus voidaan lopettaa, kun sille ei ole enää tarvetta. Siitä keskustellaan aina ensin kanssasi.
- Rajoitustoimenpiteessä huomioidaan aina sinut ja sinun yksilöllisyytesi.
- Rajoitustoimenpiteet kirjataan tarkasti ja niistä tehdään tarvittavat päätökset niin kuin kuuluukin tehdä.
- Rajoittamisen yhteydessä pyritään aina kysymään sinun mielipidettäsi asiaan ja se kirjataan päätökseen.

3.4 Miten Kajastuksessa toimitaan rajoitustoimenpiteiden käytön jälkeen

Rajoitustoimenpiteestä pyritään keskustelemaan kanssasi vielä samana päivänä. Yhdessä pohditaan, mikä tilanteeseen johti ja miten se voitaisiin jatkossa välttää. Samalla tehdään lainmukainen arvio rajoitustoimenpiteestä (Lastensuojelulaki 417/2007 74 a §) . Jos tilanne on liian tuore samana päivänä keskusteltavaksi, palataan siihen kuitenkin mahdollisimman pian. Lisäksi saat itsellesi rajoituspäätöksen kirjallisena. Jos haluat voit säilyttää sitä omassa huoneessasi tai toimistossa muiden papereidesi joukossa. Sinua pyydetään allekirjoittamaan tiedoksisaantitodistus. Sinun ei ole pakko sitä allekirjoittaa, jolloin kaksi ohjaajaa todistaa omalla allekirjoituksellaan rajoituspäätöksen sinulle tiedoksi annetuksi.

Rajoituksista, niihin johtaneista tapahtumista ja niiden jälkeisistä asioista kannattaa aina keskustella ohjaajien kanssa, jos siltä tuntuu!

3.5 Lapsen ohjaaminen muutoksenhaun ja kantelun osalta

Mikäli lapsi kokee tulleensa väärin kohdelluksi, hän voi antaa asiasta palautteen ohjaajalle, yksikönjohtajalle tai toiminnanjohtajalle, omalle sosiaalityöntekijälle tai johtavalle sosiaalityöntekijälle. Valituksen käsittelevä henkilö arvioi, onko kysymyksessä muistutus, jolloin siihen on annettava kirjallinen vastaus kohtuullisessa ajassa. Sosiaalityöntekijän velvollisuus on ohjata ja avustaa lasta valituksen/muistutuksen tekemisessä ja tarvittaessa ohjata lapsi käyttämään oikeusavustajan palveluita.

Lapsi voi kannella lastenkodin toimintaa valvovalle hyvinvointialueen viranomaiselle, jos kokee, että lastenkoti ei noudata toiminnassaan lakia. Kantelun voi tehdä myös Lupa- ja valvontavirastolle (LVV) silloin, kun lapsi katsoo lastenkodin toiminnan olevan lainvastaista, virheellistä tai epäasianmukaista. Kantelun voi tehdä myös tehtävien laiminlyönnin perusteella.

Kantelun voi tehdä myös ylimmille laillisuusvalvojille, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan ja Valtioneuvoston oikeuskanslerinvirastoon, joiden tehtävänä on erityisesti valvoa sitä, että missään tilanteessa missä ihmistä kohtaan käytetään julkista valtaa, ei loukata tämän oikeuksia. Kaikilla hyvinvointialueilla toimii sosiaaliasiavastaava, joka neuvoo ja auttaa maksutta. Häneen kannattaa ottaa yhteyttä, jos tarvitset tukea muistutuksen tai valituksen tekemisessä. Sosiaaliasiavastaava toimii sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja

- antaa neuvontaa sosiaalihuollon asiakkaan lakisääteisistä oikeuksista
- neuvoo ja tarvittaessa myös avustaa muistutuksen tekemisessä
- neuvoo, miten asiakkaan sosiaalihuollon tai varhaiskasvatuksen oikeusturvaan liittyvä asia kuten valitus tai kantelu voidaan panna vireille toimivaltaisessa viranomaisessa
- tiedottaa asiakkaan oikeuksista
- seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä.

Kanssasi käydään aina esimerkiksi rajoituspäätöstä läpikäytäessä oikeutesi valittaa hallinto-oikeuteen, kannella tai hakea muutosta päätökseen. Se on sinun oikeutesi. Ohjaajat auttavat sinua halutessasi valituksen tai muun vastaavan tekemisessä ja toimittamisessa eteenpäin. Valittaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että rajoituspäätöstä ei toteuteta. Eli esimerkiksi liikkumisvapauden rajoittaminen toteutetaan, jos lain edellytykset toteutuvat ja se on sinun etusi mukaista, vaikka valittaisitkin siitä. Kaikkien edellä mainittujen henkilöiden ja tahojen yhteystiedot ovat liitettynä erilliselle lomakkeelle tähän Hyvän kohtelun suunnitelmaan. Heidän yhteystietonsa saat aina myös ohjaajilta. Hyvän kohtelun suunnitelma yhteystietoliitteineen löytyy myös olohuoneen lasten kansioista.

Muistathan, että voit aina olla myös yhteydessä omaan sosiaalityöntekijääsi, ohjaajilta saat hänen puhelinnumeronsa, jos sinulla ei sitä ole.

4. Suunnitelman laadinta, päivittäminen ja yksikön asiakkaiden tiedottaminen

Hyvän kohtelun visuaalisena tuotoksena on taulu Kajastuksen seinällä (Liite 1), siihen on painettu lasten kommentteja suunnitelmasta ja sen käsittelystä. Lisäksi suunnitelmasta on teetetty palapeli (Liite 2). Aina uuden lapsen muuttaessa Kajastukseen omaohjaajat kokoavat kyseisen palapelin yhdessä lapsen kanssa ja keskustelevat hyvästä kohtelusta. Näin konkretisoituu hyvän kohtelun suunnitelma ja mikäpä sen mukavampi tapa tutustua lapsen kanssa kuin tehdä palapeliä ja käydä suunnitelma siten läpi. Lapselle jaetaan myös aina hänen muuttaessaan Kajastukseen oma kappale tästä suunnitelmasta kirjallisena.

Omaohjaajat käyvät omaohjattaviensa kanssa läpi päivitetyn Hyvän kohtelun suunnitelman alkuvuonna 2027. Uuden lapsen kanssa Hyvän kohtelun suunnitelma käydään läpi sijoituksen alkuvaiheessa. Hyvän kohtelun suunnitelma on myös nähtävissä Kajastuksen olohuoneessa sijaitsevassa lasten kansiossa. Lasten kansioista löytyy myös omavalvontasuunnitelma, lasten oikeuksien sopimus, sosiaaliasiahenkilöiden yhteystiedot ja Kajastuksen säännöt.

Hyvän kohtelun suunnitelman päivitys: Päivitetään vuosittain yhdessä lasten ja aikuisten kanssa yhteisökokouksissa. Kirjallisen osion päivittää Kajastuksen yksikön johtaja lasten ja työryhmän kommentit huomioiden. Päivitetty suunnitelma lähetetään tiedoksi kaikkien lasten sosiaalityöntekijöille. Yksikön johtaja varmistaa aina, että suunnitelma on käyty läpi jokaisen lapsen kanssa vähintään vuosittain ja aina kun uusi lapsi muuttaa Kajastukseen.

28.10.2026 Sanna Pethman, yksikön johtaja
Paikka: Hämeenlinnassa
Hyväksyjä: Satu Auriola

Liite 1

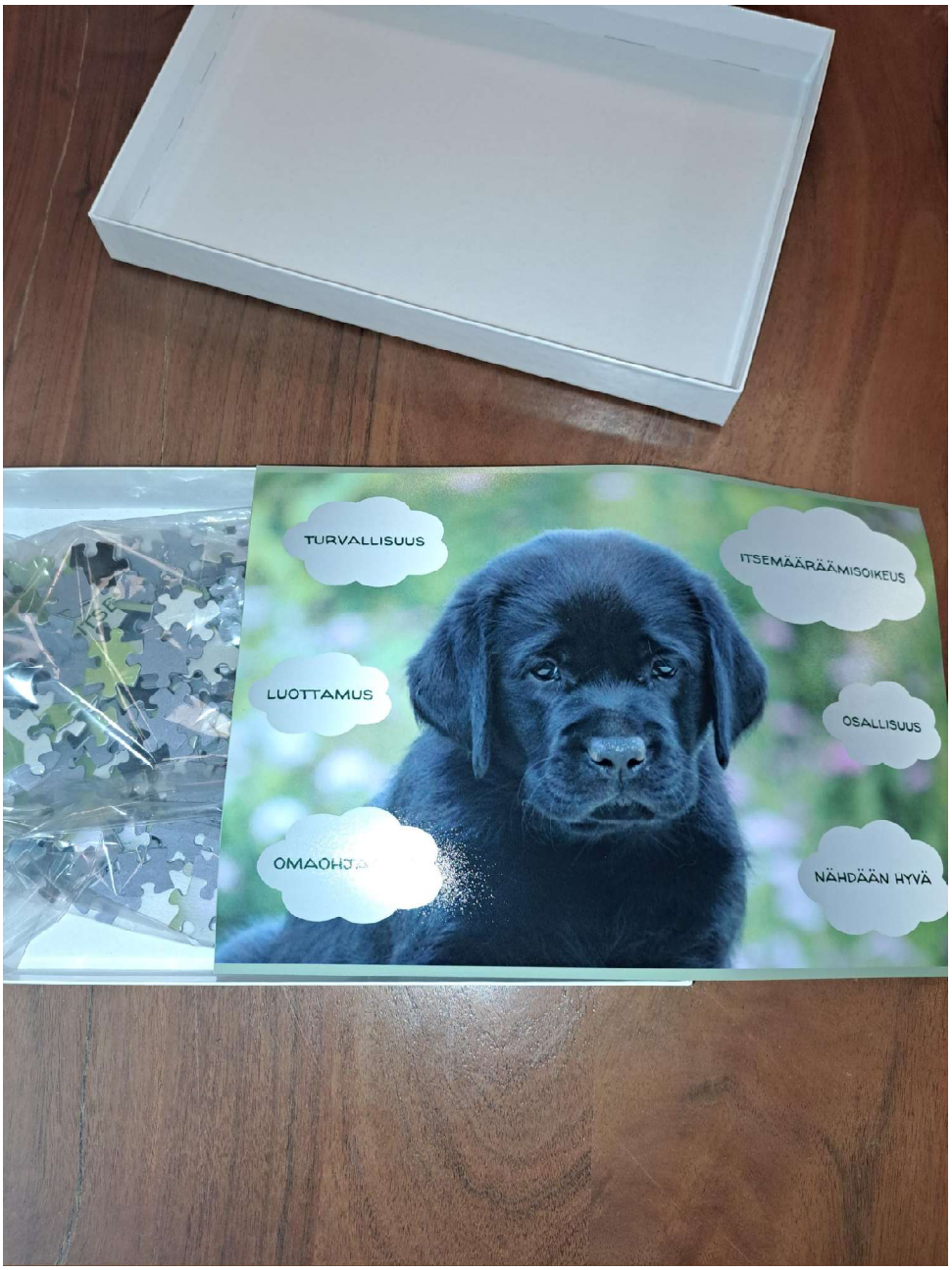
Taulu

Liite 2

Palapeli

SOSPRO

TURVALLISUUS
ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS
LUOTTAMUS
OSALLISUUS
NÄHDÄÄN HYVÄ